

UNIVERZITA JANA AMOSE KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁŘSKÉ KOMBINOVANÉ STUDIUM

2021-2022

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Drahoslav Hladík

**Možnosti vzdělávání vedoucích v rámci organizace Junák –
český skaut**

Praha 2022

Vedoucí bakalářské práce: Doc. PaedDr. Laca Slavomír Ph.D.

JAN AMOS KOMENSKY UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED (PART TIME) STUDIES

2021-2022

BACHELOR THESIS

Drahoslav Hladík

Possibilities of education of leaders within the organization

Junák – Czech scout

Prague 2022

The Bachelor Thesis Work Supervisor: Doc. PaedDr. Laca Slavomír

Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem při zpracování čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně.

V Praze dne 22. února 2022

Jméno autora: Drahoslav Hladík

Poděkování

Děkuji vedoucímu práce Doc. PaedDr. Slavomíru Lacovi Ph.D. za jeho odborné vedení a poskytnutí cenných rad při zpracování této bakalářské práce. Dále bych chtěl poděkovat všem, kteří mi pomohli při zpracování a poskytli mi informace potřebné pro moji bakalářskou práci a všem dotazovaným respondentům.

Anotace

Bakalářská práce se zabývá možnostmi vzdělávání skautských vedoucích. Cílem bakalářské práce je zjistit, jak jsou členové skautské organizace informováni o možnostech vzdělávání v rámci skautingu a jak těchto možností využívají. Bakalářská práce se skládá z teoretické a praktické části. Teoretická část vysvětluje vzdělávání dospělých, skauting a skautský vzdělávací systém. Praktická část vychází z provedeného vlastního výzkumného šetření.

Klíčová slova

Český skauting, Junák, skauting, světový skauting, skautský vzdělávací systém, vzdělávání dospělých.

Annotation

The bachelor's thesis deals with the possibilities of educating scout leaders. The aim of the bachelor thesis is to find out how the members of the scout organization are informed about the possibilities of education within scouting and how they use these possibilities. The bachelor thesis consists of theoretical and practical part. The theoretical part explains adult education, scouting and the scout education system. The practical part is based on our own research.

Keywords

Adult education, czech scouting, scout, scouting, scout education system, world scouting.

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	11
1 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH.....	11
1.1 Historie andragogiky.....	12
1.2 Osobnosti v andragogice.....	13
1.3 Formy a metody v andragogice	14
2 SKAUTING	17
2.1 Světový skauting.....	17
2.2 Český skauting.....	19
2.3 Myšlenkové ideály skautingu	22
3 SKAUTSKÝ VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM.....	24
3.1 Nekvalifikační vzdělávání	25
3.1.1 Rádcovský kurz.....	25
3.1.2 Lesní škola	26
3.1.3 Lesní kurz.....	26
3.2 Kvalifikační vzdělávání	27
3.2.1 Čekatelská zkouška	27
3.2.2 Vůdcovská zkouška.....	28
3.2.3 Zdravotnický kurz	29
3.2.4 Vodácká kvalifikace.....	29
3.2.5 Odborné činovnícké kvalifikace	30
3.2.6 Instruktorská kvalifikace.....	30
3.2.7 Střediskové minimum	30
3.2.8 Manažerská kvalifikace.....	31
PRAKTICKÁ ČÁST	32
4 VÝZKUM.....	32
4.1 Cíle výzkumu.....	32
4.2 Hypotézy.....	32
4.3 Metodika výzkumu	33
4.4 Interpretace výzkumu	34
4.4.1 Hypotéza 1	37
4.4.2 Hypotéza 2	39

4.4.3	Hypotéza 3	42
4.4.4	Hypotéza 4	45
5	SHRNUTÍ VÝZKUMU	48
	ZÁVĚR	51
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	53
	SEZNAM ZKRATEK	55
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	56
	SEZNAM PŘÍLOH.....	58

ÚVOD

Bakalářská práce nese název „Možnosti vzdělávání vedoucích v rámci organizace Junák – český skaut“. Hlavní motivací k výběru tohoto tématu je autorovo mnohaleté působení ve skautském oddílu, jehož členem je od dětství a v současnosti se aktivně podílí na jeho fungování a činnosti jako jeden z vedoucích.

Skauting představuje jedno z největších hnutí pro děti, mládež i dospělé. Nepředstavuje pouze organizaci, ale jde i o určitý způsob života. Svým členům pomáhá ve výchově a sebevýchově po mravní, duchovní, sociální, tělesní i intelektuální stránce, tak aby byli v životě připraveni k plnění povinností, jak k sobě samým, tak k bližním i naší vlasti. To vše v souladu se skautskými metodami a principy.

Hlavní náplní skautského oddílu je práce a výchova jeho členů. Skautská výchova představuje systém, který je ověřen více jak stoletou praxí a obsahuje také prvky pedagogiky. Je charakteristická skautskou výchovnou metodou, která vzešla ze zásad, stanovených zakladatelem skautského hnutí Robertem Baden-Powellem.

Pokud vyrůstáme ve skautském oddílu, tak můžeme mnoho věcí nejprve chápat jen jako hru, ale s odstupem času a přibývajícím věkem zjistíme, že podstata skautingu v sobě skrývá hlubokou myšlenku, která směřuje k podpoře svých členů, ale i okolí. Skauti stojí za mnoha charitativními a dobročinnými projekty jako je Člověk v tísni, Postavme školu v Africe, Společně proti leukémii, podílejí se na rozvozu Betlémského světla a mnoho dalších. Toto vše skauti vykonávají dobrovolně v rámci vlastního volného času.

Protože každým rokem přibývá do skauta mnoho nových členů, tak se skautské hnutí snaží o neustálé vylepšení možností výchovy a vzdělávání v rámci této organizace.

Cílem bakalářské práce bude zjistit, jak jsou členové skautské organizace informováni o možnostech vzdělávání v rámci skautingu a jak těchto možností využívají.

Bakalářská práce bude rozdělena na dvě části, teoretickou část a praktickou část. Bude složena z jednotlivých kapitol a podkapitol. První kapitola teoretické části se bude věnovat vzdělávání dospělých. Druhá kapitola představí Skauting a v jednotlivých podkapitolách bude vysvětlen světový skauting a český skauting a jeho hlavní

představitelé. Budou zde také vysvětleny myšlenkové ideály skautingu. Třetí kapitola podrobně představí skautský myšlenkový systém. V podkapitolách bude uvedeno nekvalifikační a kvalifikační vzdělávání a budou zde popsány konkrétní možnosti vzdělávání.

Praktická část bakalářské práce bude vytvořena na základě vlastního výzkumného šetření. Výzkumné šetření bude provedeno pomocí kvantitativního výzkumu a bude zvolena metoda dotazníku. Dotazník bude obsahovat celkem 20 otázek a bude rozšířen mezi členy organizace Junák – český skaut v Plzeňském kraji. V této části bakalářské práce budou také stanoveny hypotézy, které budou po získání a vyhodnocení dotazníkového šetření, zodpovězeny.

TEORETICKÁ ČÁST

1 VZDĚLÁVÁNÍ DOSPĚLÝCH

Osobnost člověka je formována vzděláváním. Umožňuje jedincům přizpůsobit se danému prostředí a jde o dlouhodobý proces. Vzdělávání je soustavou vědeckých a technických vědomostí, intelektuálních i praktických dovedností. Napomáhá utvářet morální rysy nebo osobité zájmy. Jedná se o výsledek určitého vzdělávacího procesu a není konečným či neměnným stavem, a to z toho důvodu, že naše úroveň vzdělání se neustále v průběhu života mění (Palán, 2002, s. 233).

Vzdělávání dospělých bývá označováno termínem andragogika, vycházejícího z řeckého výrazu *andros, anér* – muž a *ago* nebo *gogein* – vésti. Jde o vědu, zabývající se výchovou dospělých jedinců, vzděláváním dospělých a péčí o ně. Andragogika respektuje zvláštnosti dospělých jedinců a zabývá se jejich enkulturací, socializací a personalizací.

Zabývá se také působením a vlivem pedagogických zákonitostí na dospělou populaci, snaží se charakterizovat osobnost dospělých ve výchovném a vzdělávacím procesu, snaží se o definici systému vzdělávání a výchovy u dospělých jedinců. Andragogika v sobě zahrnuje studijní obor, připravující odborníky na činnost v oblasti výchovy, péče a vzdělávání dospělých.

I v dospělosti stále přetrvává touha učit se a poznávat nové věci. Dospělý jedinec pociťuje potřebu učit se a zdokonalovat se, a to z toho důvodu, že si je již ve svém věku dobře vědom, čím chce být. Dnešní moderní společnost stále více poukazuje na důležitost vzdělávání. Jedinec se jím totiž přizpůsobuje měnícím se nebo novým podmínkám. Proto můžeme vzdělávání dospělých chápat jako celoživotní proces, během kterého se jedinec přizpůsobuje kulturním, společenským, politickým a ekonomickým změnám (Palán, 2003, s. 20-22).

Vzdělávání ovlivňuje také ekonomický růst a je významným strategickým komponentem, bez něhož nefunguje hospodářský život a kulturní rozvoj. Je činitelem, který určuje kvalitu života a má vliv na rozvíjení osobnosti (Kerbs, 2007, s. 416).

Na propagaci vzdělávání dospělých, utváření a vzniku mezinárodní vzdělávací politiky mají svůj výrazný podíl i světové organizace jako je UNESCO – Organizace spojených národů pro vzdělávání, vědu a kulturu, která uskutečňuje pravidelné

konference zaměřené na problematiku vzdělávání dospělých a propaguje možné příležitosti ke vzdělávání. Z dalších organizací je to OECD – Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj, provádějící analýzy vzdělávací politiky daných států a sleduje a porovnává statické údaje. Hlavní doménou této organizace je ekonomika vzdělávání. Rada Evropy se podílí na diskuzích o celoživotním vzdělávání a její specifickou oblastí zájmu jsou lidská práva, kulturní dědictví a jazyky. Svůj podíl zde má také EAEA – Evropská asociace vzdělávání dospělých, zaměřující se na neformálním vzdělávání dospělých nebo Evropská unie, která má na podporu vzdělávání dva hlavní finanční nástroje. Těmito nástroji je Evropský sociální fond a komunitární vzdělávací programy (Vyhnánková, 2007, s. 28-48).

1.1 HISTORIE ANDRAGOGIKY

České země se již od 2. poloviny 19. století řadily mezi oblasti s narůstající mírou vzdělanosti a gramotnosti. Na tomto nárůstu měly svůj podíl školské reformy a velké rozmach přinesla později Velká průmyslová revoluce.

Roku 1869 přichází v platnost tzv. říšský školský zákon, vypracovaný ministrem Hasnerem, nesoucí jméno Hasnerův zákon. Na politické a společenské smýšlení, vzdělání i kulturu mělo zásadní vliv osvícenství. Celá společnost se stává pokrokovější a rozumně smýšlející. Tento proces značně ovlivnil utváření a vznik dívčího školství, protože do té doby se na ženu pohlíželo jen jako na manželku a matku, ale i ženy chtěly být vlastenkami, učitelkami či ošetrovatelkami. Od poloviny 19. století mohou studovat i dívky.

Vzdělávání dospělých se v českých zemích rozmohlo v 19. století a bývá spojováno i s narůstajícím proudem obrozenectví. V roce 1830 došlo k ustanovení Matice české a k popularizování kultury a národní vědy.

V 70. letech 19. století se objevují dělnické spolky a politické strany začínají mít svá vzdělávací centra. Za spoluúčasti T. G. Masaryka založila sociální demokracie roku 1896 Dělnickou akademii, která soužila k výchově učitelů dělnictva, řečníků, organizátorů, novinářů a dalších. Právě T. G. Masaryk ovlivnil program této akademie a byl v ní aktivně činný.

V návaznosti na tento krok byla brzy založena Ústřední škola dělnická, která měla za úkol zřizování knihoven, pořádání přednášek a kurzů v oboru věd, literatury, umění, vydávání brožur, časopisů a knih. Byly zřizovány i lidové vysoké školy a vzdělávací aktivity vyvíjely také různé spolky, náboženské i zájmové skupiny, odbory nebo politické strany (Škoda, 1991, s. 41-42).

Od roku 1883 se objevuje nová soustava odborného školství a od roku 1885 přibýly i tzv. všeobecné školy řemeslnické. Konec 19. století znamenal i rozvoj průmyslu a vznik řady odborných škol s určitou specializací. Po ukončení 1. světové války byla založena klerikální Lidová akademie a agrárnícké Svobodné učení selské.

S termínem vzdělávání dospělých se v právních dokumentech nesetkáme, ale byl užíván spíše pojem osvěta, který znamenal mimoškolní soustavu prostředků, činností a institucí, mající za cíl výchovu a vzdělávání obyvatel a jejich rozvíjení v kulturních aktivitách. Byla také založena národní rada česká, její odbor založil 6. ledna 1906 Svaz osvětový. Vzdělávání dospělých bylo řízeno zákonem č. 67, ze 7. 2. 1919, který zapříčinil rozvíjení občanského vzdělávání. Tento zákon stanovil, že po celém území budou pořádány bezplatné kurzy a sbory pro tyto účely. Správu, organizaci a dozor nad těmito kurzy mělo Ministerstvo školství a národní osvěty.

Od roku 1919 se zakládají tzv. lidové školy, zahrnující celou řadu volných kurzů s ucelenou tematikou. Zásadní postavení měla Dělnická akademie. Roku 1936 byla založena Socialistická akademie a v meziválečném období vynikal Baťův systém a podnikové vzdělávání.

Masarykův lidovýchovný ústav byl založen roku 1925. Po roce 1948 se vzdělávání dospělých podřizovalo Komunistické straně. Po roku 1989 nastal rozpad všech dosavadních struktur a systémů a vzdělávání dospělých je závislé na mechanismu poptávky a nabídky. Vzniká mnoho soukromých vzdělávacích institucí. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy zakládá odbor pro celoživotní vzdělávání (Palán, 2008, s. 48-54).

1.2 OSOBNOSTI V ANDRAGOGICE

Z významných osobností můžeme jmenovat Karla Slavomila Amerlinga (1807-1884), který je spojen se založením vzdělávacího ústavu určeného učitelům českých

národních škol. Z dalších osobností je to Tomáš Garrigue Masaryk (1850-1937), který byl na počátku učitelem a hrdě se hlásil k této profesi. Ovlivnil i vznikající a rozvíjející se školství a podílel se i na vydávání Ottova slovníku naučného.

Na rozvoji dívčího vzdělávání měly svůj podíl Eliška Krásnohorská a Karolína Světlá. Zpracování dějin pedagogiky a pedagogickým otázkám se věnoval Otokar Kádner (1870-1936), profesor pedagogiky.

Své pracovníky do svých firem si velice pečlivě vybíral Tomáš Baťa (1876-1932) a obdobný postup měl i při budování a vytváření vlastního odborného školství. Důraz kladl na školství, které považoval za součást sociálního mikrosvětla.

1.3 FORMY A METODY V ANDRAGOGICE

Vzdělávání můžeme rozdělit do několika druhů. V období 17. století už Jan Amos Komenský přikládal velkou váhu dlouhodobému celoživotnímu vzdělávání. V dnešní době mají dospělý jedinci mnoho různých možností jak uspokojit své potřeby a celoživotní vzdělávání se stává nutností. Celoživotní vzdělávání bývá realizováno celkem třemi základními formami vzdělávání, a to formální, neformální a informální.

Formální vzdělávání představuje strukturovaný a chronologicky navazující systém. Hlavním prvkem je základní škola, střední škola, odborná škola a vysoká škola. V případě dospělých jedinců jde o všeobecné a odborné vzdělávání na státních nebo nestátních školách. Legislativa definuje a vymezuje funkci, obsah, cíl, hodnocení a organizační formu. Cílem je dosáhnout formálního nebo uznávaného certifikátu nebo klasifikace.

Neformální vzdělávání není uskutečňováno formálním vzdělávacím systémem, ale i přesto je do určité míry organizováno. Je zaměřeno na získávání dovedností, kompetencí a vědomostí, které vedou ke zvýšení pracovního a společenského uplatnění. Uskutečňují je většinou soukromé vzdělávací instituce, nestátní neziskové organizace, zařízení zaměstnavatelů a další jiné organizace. Patří sem například kurzy cizích jazyků, počítačové kurzy, rekvalifikační kurzy, tematické přednášky nebo krátkodobé kurzy.

Pro jedince s ukončeným odborným vzděláváním je určeno profesní vzdělávání. Jedná se tak o formu profesního nebo odborného vzdělávání při aktivním pracovním životě. Jeho hlavním úkolem je rozvíjet dovednosti, znalosti, postoje a návyky, vyžadované k výkonu daného povolání. Je vázáno na uplatnění dospělého jedince a jeho

profesní postavení. Tím pádem má vliv i na ekonomickou aktivitu. Hlavní podstatou je nestále přizpůsobovat kvalifikaci zaměstnance dané profesi. Profesní vzdělávání lze rozdělit na dvě skupiny, kvalifikační a rekvalifikační. Obě dvě tyto skupiny jsou dále tvořeny dalšími podskupinami.

Kvalifikační vzdělávání je určeno k prohloubení nebo rozšíření již stávající kvalifikace. Jedná se tedy o různé aktivity směřující k rozvoji nebo kurzy. Rekvalifikační vzdělávání představuje změnu původní kvalifikace. Tímto krokem vzniká kvalifikace nová, například z důvodu neuplatnění se předešlé kvalifikace či profese. Tyto změny mohou být spojeny například se zdravotními problémy či změnami na pracovním trhu.

Dalším druhem je zájmové vzdělávání, které je souhrnem výchovně vzdělávacích, poznávacích, rekreačních, systematických a jednorázových činností a aktivit, směřujících k účelnému i efektivnímu plnění a prožití volného času. Tímto typem získáme vědomosti a dovednosti mimo základní organizovanou školní výuku. Tento typ uspokojí naše potřeby a dotváří naši osobnost. Dochází k seberealizaci v rámci volného času.

Zájmové vzdělávání zahrnuje široký okruh možností a je rozmanité. Nabízí možnosti z oblasti kultury, etiky, náboženství, všeobecného vzdělávání, zdravotnictví, filozofie, sportu a mnoho dalších oblastí. Hlavními prvky jsou zde dobrovolnost a neformálnost. Výstupem je osvědčení, které zvyšuje osobní prestiž a posiluje osobní motivaci (Palán – Langer, 2008, s. 96-102).

Nesmíme opomenout ani na vzdělávání seniorů, díky čemuž může tato skupina lidí uspokojovat své potřeby, kterým se například ve svém produktivním věku nemohli nebo nestihli věnovat. Nové společenské změny mají vliv na životní podmínky, změny v oblasti zaměstnání nebo sociální jistoty. Tyto nové změny mohou být pro seniory stresující a možnosti dalšího vzdělávání jim mohou pomoci při cestě k nalezení nových životních jistot a hodnot, nového smyslu života, ale i nových postojů.

Při vzdělávání seniorů je potřeba respektovat fakt, že se již jedná o vyzrálé jedince s často mnohaletými ustálenými názory. V České republice se můžeme setkat s Univerzitami třetího věku, Akademiemi třetího věku a Kluby třetího věku. Hlavním posláním je uspokojení vzdělávacích potřeb seniorů a zpřístupnění nových informací, dovedností a poznatků vhodným způsobem. Zásadní roli zde hraje také možnost

navázání nových přátelství, nových sociálních kontaktů a smysluplné a kvalitní využití volného času (Palán – Langer, 2008, s. 63-69).

2 SKAUTING

Podle Václava Břicháčka je skauting hnutím, které usiluje za pomoci svébytných metod o všestranné rozvíjení jedince, aby byl připraven zvládnout těžké životní situace, a to jak osobní, tak i skupinové. Tímto způsobem může jedinec poznat to, co se v něm doopravdy skrývá.

Skauting vychází z přesvědčení, že svět může být lepší a záleží jen na člověku samotném, co to učiní. Posláním je podporování rozvíjení osobností mladých jedinců, jejich mravních, intelektuálních, duchovních, sociálních a tělesných schopností v takovém rozsahu, aby mohly představovat a stát se pilířem lidského společenství. Využívá k tomu tři principy, kterými jsou odpovědnost jedince k sobě, druhým a Bohu.

Hlavní náplní je všestranný rozvoj jedince za pomoci mnoha různorodých aktivit, pravidelných schůzek, společných setkání, her, výprav, táborů, volnočasových aktivit – praktických, vzdělávacích, kulturních, výchovných i sportovních. Důležitý je i předmět, který spočívá ve vydávání materiálů nebo metodických publikací, realizace školení a kurzů, spolupráce na životě, aktivní ochrana přírody, prevence sociálně patologických jevů, podpora znevýhodněných skupin, dobrovolnictví, aktivity v sociální oblasti nebo podpora bývalých i současných členů.

Pro správné pochopení skautingu, je nutné připomenout a vysvětlit jeho vznik a kořeny, poznat zakladatele a jejich životní příběhy, protože to byli právě oni, kdo stál u zásadních myšlenek, na základě kterých se skauting rozšířil do celého světa (Břicháček, 1998, s. 5-7).

2.1 SVĚTOVÝ SKAUTING

Duchovní předchůdci skautingu jsou především z pedagogické a filosofické oblasti, kteří se věnovali výchově v přirozeném prostředí a souznění s přírodou. Z těchto osob zde můžeme jmenovat J. J. Rousseau, H. D. Thoreau nebo J. H. Pestalozzi.

Ernest Thompson Seton byl přední osobností skautského hnutí. Byl americkým spisovatelem, přírodovědcem a malířem. Narodil se v severní Anglii v South Shieldsu, dne 14. srpna roku 1860. Ve svých šesti letech se jeho rodina přestěhovala do Kanady. Střední školu navštěvoval v Torontu. Díky vynikajícímu studijnímu prospěchu využil

příležitosti studovat Královskou akademii v Londýně. Zde ho oslovily přírodovědné spisy. Po dvou letech se vrátil zpět do Ameriky. V prériích se snažil o upevnění svého zdraví a zkoušel vše, co vyčetl v knihách. Díky zájmu o přírodu se začal věnovat také malířství a jeho kresby doplnily *Velký naučný slovník*. Jeho zájem o vlky, dal vzniknout jeho přezdívce *Černý vlk*. Dále to byly také obrazy *Štvanice*, *Spící vlk a Marné čekání*. Vymýšlel příběhy o zvířatech, díky kterým roku 1898 vyšla povídková kniha s názvem *Divoká zvířata* (Šantora, 2000, s. 4).

Svůj první kmen s názvem *Woodcraft Indians* založil v roce 1902 v Connecticutu v městečku Cos Cob. V tomto kmeni žili chlapci po vzoru indiánských kmenů a za pomoci her se učili znalostem o přírodě a tábornické praxi.

Jako výchovný prvek Seton použil vzor ušlechtilého Indiána a hochům místo pokynů napsal romány *Svítek březové kůry*, *Dva divoši* a *Rolf Zálesák*. Všichni hoši mluvili slušně, spali venku, stříleli z luků a za všechny své vykonané činy byli odměněni orlím perem (Macek, 1994, s. 5).

V roce 1926 se stal Seton prvním náčelníkem. Za zásluhy organizace amerického skautingu získal nejvyšší ocenění, vyznamenání amerických skautů Stříbrného bizona. Seton zemřel dne 23. října roku 1946 a je považován za přímého předchůdce a dokonce i za spoluzakladatele. Spolupracoval s R. B. Powelem. Ten převzal mnoho jeho her, cvičení a myšlenek a bývá označován jako zakladatel světového skautingu, který vznikl roku 1907 ve Velké Británii (Břicháček, 1998, s. 7).

Robert Baden Powel se narodil v Londýně dne 22. února roku 1857. V Godalmingu studoval soukromou střední školu a v blízkých lesích získával první zkušenosti a dovednosti se stopováním. Ve svých devatenácti letech složil zkoušky a byl přijat na vojenskou akademii, kde byl poté přidělen a stal se členem 13. jezdeckého pluku v Indii. Právě v tomto období se snažil o zavedení výchovy kvalifikovaných průzkumníků, pro které roku 1899 sepsal příručku s názvem *Aids to scouting*. Byl účastníkem několika vojenských výprav po Africe, Afganistánu a Indii. Ze své původní vojenské příručky přepracováním vytvořil roku 1908 příručku novou s názvem *Scouting for boys*.

Na malém ostrůvku Broxsea v roce 1907 uspořádal první pokusný tábor. Na tomto táboře byli rozděleni do malých skupinek po pěti chlapcích a v jejich čele stál ten nejstarší a nejzkušenější chlapec. Tento krok vytvořil základ pro jednotlivé výchovné

jednotky, tedy družiny. Právě pokusný tábor na ostrůvku Broxsea je považován a označován za počátek zrodu skautského hnutí a rok 1907 je brán jako výročí světového skautingu (Macek, 1994, s. 5).

Duch celé skautské ideologie je vyjádřen skautským zákonem, slibem a heslem. Od Powellova vojenského působení byl do skautingu převzat kroj a odznak v podobě kompasové lilie, která symbolizuje správný směr cesty. Odvětvím dívčí skautské organizace se zabývala sestra Badena Powella, která se jmenovala Agnes. Tímto rozšířením byla v roce 1910 založena dívčí organizace Girl Guides, která si jako svůj odznak zvolila trojlístek (Hanzlík, 1990, s. 5).

V době první světové války se vytvořila skautská výchova pro věkovou skupinu dorostu, tedy vlčata. Tento výchovný prvek pro vlčata inspirovala Kiplingova Kniha džunglí. Současně se rozvíjela výchova malých děvčat, skřítků, tedy současných světlušek. Baden Powell v roce 1917 provedl experiment zaměřený na výchovu hochů, kteří byli starší věku sedmnácti let. Hlavním programem experimentu byla služba a tímto počinem vznikli roveři a následně roku 1920 rangers, což byly dívky starší věku sedmnácti let.

Dnes skauting existuje a funguje na světové úrovni a je rozšířen téměř ve všech státech. Můžeme jej rozdělit na chlapecký skauting (WOSM), dívčí skauting (WAGGGS) a skauting určený dospělým (ISGF), (Macek, 1994, s. 5).

2.2 ČESKÝ SKAUTING

Průkopníky skautingu v českých zemích jsou především František Hofmeister, Antonín Benjamin Svojsík a Jan Hořejší. Pedagog František Hofmeister se v začátcích věnoval skupině, která se označovala jako Americká kolonie a působila v Rožmitálu pod Třemšínem. Tato organizace používala prvky skautingu, především hry a pobyt v přírodě. Nevyužívala ale výchovnou část.

Také Jan Hořejší byl pedagogem. Na Rokycansku pro své studenty organizoval výlety, při nichž se snažil využívat skautské prvky. Roku 1911 uskutečnilo táboření a studenty zde rozdělil do jednotlivých družin. Pod jeho vedením roku 1913 vzniklo skautské sdružení s názvem *Psohlavci*.

Antonín Benjamin Svojsík je považován a označován jako zakladatel českého skautingu. Narodil se na Smíchově dne 5. září roku 1876. Na Smíchově navštěvoval i gymnázium a toužil být profesorem tělocviku. Tuto profesi pak skutečně vykonával na žižkovské reálce.

Jeho obrovskou zálibou bylo cestování a v roce 1911 navštívil Anglii. Zde poznal a přišel do kontaktu se skautingem, který ho uchvátil. Byl v písemném kontaktu s Badenem Powellem a společně s Adolfem Stránským přeložil dílo *Scouting for Boys*.

Žáky žižkovského gymnázia rozdělil do družin a podnikali výpravy v okolí Prahy. Psal články do časopisů a novin, přednášel. Jeho myšlenkou bylo rozšířit sokolskou výchovu a na toto téma vedl roku 1912 i diskuzi. Svůj záměr však neuskutečnil. Díky svému postavení a pozici na Svazu českých spolků a přátel pro tělesnou výchovu mládeže v Praze, vytvořili při tomto svazu skautský odbor. Pro překlad výrazu scout hledali vhodný název, přičemž se objevili návrhy jako Stopaři, Zvědové, Chodové, Svojané nebo Kozáci. Od Chodů byl převzat štít s vyobrazenou psí hlavou, který vytvořil Mikoláš Aleš a termín Junáci od Františka Bílého (Šantora, 2000, s. 8).

Protože vycházel s Baden Povellova i Setonovo pojetí, tak sepsal pro český skauting knihu s názvem *Základy junáctví*. V této knize je kladen důraz na lásku k přírodě a pobyt v ní a hlavně na vlasteneckou službu k našemu národu. Tato kniha obsahuje a můžeme v ní najít celou náplň českého skautingu a je rozdělena na jednotlivé kapitoly, které představují hlavní prvky skautingu (Svojsík, s. 31-32).

V tomto období na území Prahy vzniklo postupně celkem 19 skautských oddílů a téměř většina v letních měsících uspořádala skautské tábory. Na Císařském ostrově uspořádal Svojsík veřejný tábor, na kterém skauting představil a lidé zde mohli vidět stany s dřevěnými podsadami, stolky, postelemi a lavicí. Vznikla také odnož prvních oddílů vodních skautů, zaměřených na turistiku a výcvik na vodě.

Díky velkému rozmachu skautských oddílů došlo k založení samostatného spolku Junák – český skaut, a to dne 15. června roku 1914. Prvním starostou tohoto spolku byl jmenován Čeněk Klika, místostarosty byli jmenováni Josef Klenka a František Bílý, vrchním vůdcem se stal Antonín Benjamin Svojsík.

Také na našem území se již od roku 1912 můžeme setkat s dívčím skautingem, se kterým se spjata Popelka Biliánová, spisovatelka která roku 1914 vydala knihu

s názvem *O dívčím skautingu*. Následující rok v lednu 1915 byl ustanoven také odbor pro skautky.

V roce 1919 došlo ke spojení skautské organizace na Svaz junáků – skautů RČS. Jako svůj znak převzali skautskou lilii s vyobrazenou psí hlavou. O svého zakladatele i náčelníka Svazu přišel český skauting dne 17. září roku 1938, kdy Antonín Benjamin Svojsík zemřel (Macek, 1994, s. 17).

Na základě nařízení vydaného říšským protektorem K. H. Frankem byl na území Protektorátu Čech a Moravy dne 28. října roku 1940 poprvé zrušen Junák. I když byla jeho činnost opět obnovena po květnových povstáních roku 1945, činnost netrvala dlouho a od roku 1948 přicházela postupná likvidace a jeho opětovné zrušení dne 1. ledna 1950. Znovu byl Junák obnoven až roku 1968, ale záhy roku 1970 opět zakázán. Vše vedlo k ustanovení jednotné Pionýrské organizace socialistického svazu mládeže. Obnovení skautské činnosti přišlo až roku 1989 (Štögrová – Štohr, 2011, s. 23).

V současnosti Junák sdružuje přes 60 000 členů a má více jak 2000 skautských oddílů. Tím patří mezi největší výchovné organizace u nás. Je také členem skautských světových organizací jako je WOSM nebo WAGGS. V čele celé skautské organizace stojí starosta. Dalšími jmenovanými členy je místostarosta, náčelníci a dva místonáčelníci.

Novodobý pohled na skautský výchovný program a obnovu organizace můžeme najít v dokumentu *Charta českého skautingu* z roku 2005. Rok 2012 byl spojen se 100. výročím vzniku skautingu na našem území. Členové skautské organizace se účastní různých projektů, například skautských závodů, ale i mezinárodních projektů, ke kterým patří například Betlémské světlo.

Nová vize skautingu byla představena v dokumentu Strategie 2020, který obsahoval kvalitní program, stavění na skautských hodnotách i principech, zvýšení povědomí o skautské organizaci u široké veřejnosti, podporu ve vzdělávání a udržování přátelských vztahů s ostatními organizacemi.

Protože, skauti mají stejný skautský zákon, jsou skautské ideály po celém světě stejné. Tím dochází k naplňování morálních norem, užitečných nejen k životu ve skautské organizace, ale také pro osobní život.

2.3 MYŠLENKOVÉ IDEÁLY SKAUTINGU

Důležitou součástí skautingu je skautská výchovná metoda, která je postavena na metodách užívaných již přes sto let, a jsou propojeny s poznatky z pedagogiky. Je zde vzájemně provázáno celkem sedm základních prvků.

Prvním prvkem je skautský slib a zákon. Skautský slib není jen básničkou, ale je spojen s rituálem, kterým se jedinec připojí ke skautům z celého světa. Slib představuje závazek toho, že se bude jedinec chovat dle skautských ideálů a vždy bude hledat cestu, která mu pomůže utvářet skautské principy. Slib je skládán na vlajku České republiky se třemi vztyčenými prsty. Palec překrývá malíček, což symbolizuje to, že silnější ochrání slabšího.

Skauting nepředstavuje jen organizaci a seskupení lidí, kteří tráví svůj volný čas v přírodě. Po celém světě uznává stejné ideály a řídí se stejným zákonem, který by měl skautům pomoci v rozhodování v obtížných situacích. Představuje určité doporučení, jak jednat a jak se chovat.

Dalším prvkem je učení se zkušeností. Skauting pracuje s činností, aktivitou a myšlenkou, že nejlépe se naučíme to, co děláme. Za pomoci zkušeností a prožitků skaut formuje sám sebe a získává znalosti, dovednosti a utváří si své vlastní postoje.

Již v minulosti řada významných pedagogů pracovala s myšlenkou učit se zkušeností. Zmínit zde můžeme například Jana Amose Komenského nebo Mariu Montessori. Učení pomocí zkušeností vychází z hlubších myšlenek. Skaut se učí řešit a zvládnout nastalé konflikty, ne jako řízenou činnost, ale jako určitý přirozený jev, který je zapotřebí překonat a pokračovat dál. Jedinec je veden k utváření vlastních hodnot i hodnot celého společenství.

Družina představuje jeden z dalších prvků. Skauting neklade důraz jen na rozvíjení jedince, ale i na jeho postavení v rámci společnosti, aby byl platným a odpovědným členem celého společenství. Družina je nejmenší výchovná jednotka ve skautu, ve které jsou členové obdobného věku. Toto uskupení skauty učí navzájem pracovat se slabými a silnými stránkami a uplatnit je v rámci skupiny. Družina pracuje s faktem, že každý jedinec je něčím jedinečný a dohromady utvoří tým, kam každý přispěje svým dílem a všichni se zde budou cítit dobře. Skautská družina má svou historii, atmosféru, zážitky a vazby. Toto vše dohromady ukotvuje za pomoci skautské symboliky, jména družiny

a pokřiku. V čele družiny stojí rádce, nesoucí odpovědnost za chod družiny a plnění stanovených cílů. Rádce spolupracuje s vůdci oddílu a sestavuje program pro družinu.

Dalším prvkem je symbolický rámeček, kdy skauting využívá her, vzorů, příběhů a symbolů. Symbolický rámeček může být vyjádřen příběhem, který děti naučí návykům, dovednostem, osvojení si postojů, a to za pomoci zábavné formy. V oddíle podporuje vzájemnou soudržnost, přijímání odpovědnosti a starosti a zájmu o druhé. Metafory a symboly v dětech rozvíjejí chápání abstraktních pojmů, kterými je například láska, objevující se ve skautském slibu. Hry dětem umožňují zažít pocit sebenaplnění, rytířství a odvahy.

Důležitým prvkem je příroda, protože je tím nejpřirozenějším prostředím a poskytuje mnoho příležitostí pro objevování, zjišťování, poznávání, fungování a rozvíjení smyslů. V přírodě každý může překonávat své hranice a dělat pokroky.

Skauting se zakládá na vzájemném vztahu dětí a dospělých, proto je dospělý průvodce prvkem skautské výchovy. Dospělý i dítě se od sebe navzájem mohou něco naučit a obě tyto strany mají svá práva a povinnosti.

V neposlední řadě je to prvek osobního růstu. Skauting svým členům nabízí mnoho prvků, zábavu, podporu, vnitřní motivaci, rozvoj. Samotný program osobního růstu by měl být atraktivní a pestrý, aby jedince zaujal a chtěl se dále rozvíjet, komunikovat s ostatními a přicházet s dalšími novými zlepšeními a nápady (Stanovy Junáka, 2015, s. 3-5).

3 SKAUTSKÝ VZDĚLÁVACÍ SYSTÉM

České školství se řídí platnými základními normami, udávanými MŠMT. Základním výchovně vzdělávacím dokumentem pro školy je Rámcový vzdělávací program (RVP). Tento program je nutné v průběhu vzdělávání jedince plnit. Junák takovýto závazný dokument nemá, ale existují zde určité dokumenty, které uvádějí, co by měl skaut umět a ovládat.

Takovým společným rysem škol a Junáka jsou jejich kompetence pro základní výstupy vzdělávacího programu. Jak škola, tak organizace Junák si tyto kompetence stanovuje sama a sama si také určí, jak budou naplněny. Škola si toto určuje v rámci svých Školních vzdělávacích plánů (ŠVP) a Třídních vzdělávacích plánů (TVP). Organizace Junák si své kompetence určuje ve svém půlročním a ročním plánu. Navíc Organizace Junák pracuje s tím, že pokud dítě něco nezvládá a neovládá, má čas se vše doučit a není limitováno žádným dokumentem. Junák má všechny své aspekty vzdělávání spojené do *Stanov Junáka* a další jednotlivé oblasti si rozpracuje každá organizační jednotka sama zvlášť. Systém vzdělávání ve skautu uvádí také „*Řád pro vzdělávání činovnic a činovníků Junáka – svazu skautů a skautek ČR.*“

Zajímavostí také je, že v určitých obdobích se vedení Junáka pokoušelo o začlenění prvků skautské výchovy do škol a jejich osnov. Například na Karlově univerzitě byla roku 1922 zřízena docentura skautingu, kterou byl pověřen Antonín Benjamin Svojsík. Během závěrečných zkoušek pro učitele tělocviku na středních školách pak byla požadována nejenom teoretická, ale i praktická znalost skautingu.

Samotný skautský vzdělávací systém představuje souhrn činností, sloužících k budoucímu vývoji celého hnutí. Nejedná se pouze o odborné vzdělání, ale zahrnuje v sobě také výchovu. Veškeré vzdělávací kurzy nepředstavují jen přípravu na danou funkci, ale znamenají cestu k osobnímu uspokojení.

Skautský vzdělávací systém je složen z jednotlivých kvalifikačních stupňů, vzdělávacích a výchovných akcí. Je to soubor standardů k výchovné a další činovnické práci. Systém zabezpečí to, že každý uchazeč, který se zajímá o práci s dětmi, bude pečlivě na tuto funkci připraven a prokáže své dovednosti, znalosti a osobnosti předpoklady.

Můžeme tedy říci, že celá tato vzdělávací strategie se zakládá na logicky vypracovaných krocích a činnostech, v souladu se základním dokumentem, tedy stanovami (Stanovy Junáka, 2015, s. 5-6).

Skautský vzdělávací systém můžeme rozdělit na dvě kategorie, na kvalifikační a nekvalifikační. K výkonu většiny činnostních funkcí je nezbytné kvalifikační vzdělávání. Jde tedy o takové vzdělávání, které je spojeno se získáním určité potřebné kvalifikace. Nekvalifikační vzdělávání není spojeno s kvalifikací ani zkouškou, ale je vybíráno na základě vlastních potřeb a zájmů. Může mít různé formy, záleží na druhu kurzu. Toto vzdělávání je velmi užitečné k získávání dalších dovedností, zkušeností i motivace.

Kromě kvalifikačního vzdělávání a nekvalifikačního vzdělávání se skautům nabízejí ještě i jiné další možnosti. Jde například o:

- celostátní semináře a vzdělávací akce,
- regionální vzdělávací akce – pořádané středisky, okresy, kraji,
- akce skautských institutů,
- akce a semináře skautských odborů,
- e-learningové vzdělávací pořady a kurzy,
- mentoring, supervize, koučing,
- příručky, časopisy, metodiky (Skautská křižovatka, 2021).

3.1 NEKVALIFIKAČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

K nejběžnějším nekvalifikačním kurzům patří například Rádcovský kurz, Lesní škola nebo Lesní kurz.

3.1.1 RÁDCOVSKÝ KURZ

Pozice rádce v oddíle není jednoduchá a nemůže ji vykonávat každý. Jedinec, který tuto pozici zastává, musí komunikovat a spolupracovat s vedením oddílu a oddílovou radou, je také součástí družiny a u členů družiny by měl vzbuzovat respekt. Není jen koordinátorem vykonávaných aktivit, ale sám se aktivit účastní společně s ostatními členy. Je tedy částečně nadřízený, ale současně rovnocenný s ostatními členy družiny.

Na Rádcovskou zkoušku se nelze připravit jen po teoretické stránce, je potřeba se na ni připravit a absolvovat rádcovský kurz. Tento kurz prověří praktické dovednosti, znalosti a postoje uchazeče, jeho schopnosti vést družinu a připraví ho na povinnosti rádce. Kurz pořádá středisko a mohou se ho zúčastnit skauti, splňující podmínky pro budoucí vedení družiny a jsou doporučeni vůdcem skautského oddílu.

Hlavním cílem kurzu je mladého uchazeče připravit na vedoucí pozici ve skupině a prohloubit jeho dovednosti, znalosti a postoje. Rádcovský kurz je určen pro skauty ve věku 12 až 15 let (Skautská křižovatka, 2021).

3.1.2 LESNÍ ŠKOLA

Tento druh vzdělávání je určen pro kategorii roverů a hlavním cílem je podpora zájmu účastníka o vytrvání v hnutí, rozvoj osobnosti a přispívání k sebevýchově a rozšíření obzorů. Každá lesní škola si svou náplň činnosti tvoří sama a může mít také specifické zaměření například zdravotní, ekologie, záchranářství, příroda, rukodělné práce, hry atd. Vstupními podmínkami je:

- vykonaná Vůdcovská zkouška, případně jiná kvalifikace na základě rozhodnutí vůdce Lesní školy,
- doporučení střediska,
- další různé podmínky dle rozhodnutí vůdce Lesní školy.

Lesní škola má délku minimálně 14 dnů a z této doby minimálně jeden týden vkuse. Podmínkou pro ukončení je aktivní účast na programu Lesní školy, samostatně vypracované úkoly a další podmínky dle rozhodnutí vůdce Lesní školy (Skautská křižovatka, 2021).

3.1.3 LESNÍ KURZ

Lesní kurzy jsou určeny pro skautskou skupinu rangers a rovery, tedy věkovou skupinu 15-20 let. Zájemci mohou prožít nová dobrodružství, načerpat novou motivaci, překonat vlastní hranice a rozšířit své obzory. Díky tomuto kurzu mohou účastníci zažít táborové prostředí, dobrodružství, netradiční fyzické aktivity, nové přátelské vztahy nebo prohloubení myšlenkových základů skautingu. Náplň činností si každý kurz vytváří sám a může mít specifické zaměření jako například duchovní výchova, vodní skauting aj. Vstupními podmínkami je:

- minimální věk 15 let, ale do věku 18 let je nutný i souhlas zákonného zástupce,
- doporučení vůdce oddílu,
- další podmínky dle rozhodnutí vůdce Lesního kurzu.

Délka lesního kurzu je minimálně devět dní, z čehož musí být alespoň týden vcelku. Podmínkou pro ukončení je aktivní účast na programu Lesního kurzu, zhodnocení vůdce o zvládnutí náplně kurzu a stanovených úkolů a další podmínky podle požadavků a rozhodnutí vůdce Lesního kurzu (Skautská křižovatka, 2021).

3.2 KVALIFIKAČNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

Mezi hlavní kvalifikační vzdělávání se řadí Čekatelská zkouška, Vůdcovská zkouška, Zdravotnický kurz (Zdravotník zotavovacích akcí), Vodácká kvalifikace, Instruktorská kvalifikace, Manažerská zkouška, Střediskové minimum, Odborná kvalifikační činnost a Odborné činovnické kvalifikace.

3.2.1 ČEKATELSKÁ ZKOUŠKA

Představuje první základní a kvalifikační stupeň pro činovníka, který je zásadní pro vstup do celého následného vzdělávacího systému Junáka. Tuto zkoušku může vykonat skaut starší věku 15 let. Její absolvent se při ní naučí jak rozvíjet mladší členy, jak je bezpečně vychovávat za pomoci Junákem stanovených metod.

Zkouška je skládána ze základů metodiky pro běžnou činnost oddílu a družiny, ze základů skautské výchovné metody, hospodářského minima, základů psychologie a pedagogiky. Účastník zde také absolvuje základy první pomoci a právní minimum. Z toho vyplývá, že činnost ve skautu není jen zábava, ale také soustava povinností a pravidel, které musí člen splnit, aby mohl vykonávat danou funkci.

Již při přihlášení musí účastník splnit následující pravidla:

- věk minimálně 15 let,
- souhlas vůdce střediska a vyjádření vůdce oddílu, ve kterém je uchazeč registrován,
- vyjádření a posouzení lékaře o zdravotní způsobilosti uchazeče pro práci s dětmi,
- čestné prohlášení o uchazečově bezúhonnosti,
- znalost skautské stezky s přihlédnutím k jeho věku.

Uchazeč se přihlašuje písemně a součástí přihlášky musí být potvrzení o řádném splnění všech podmínek. Ve zkušební komisi zasedá předseda a několik členů, kteří mají požadovanou kvalifikaci pro ověření a přezkoušení všech požadovaných kompetencí. Po úspěšném zakončení a splnění kurzu se čekatel spolupodílí na vedení a chodu oddílu. Na svém kroji může nosit čekatelský odznak a o vykonání zkoušky mu je vystaven dokument (Břicháček, 1998, s. 2).

3.2.2 VŮDCOVSKÁ ZKOUŠKA

Vůdcovská zkouška je základním pilířem pro vedení oddílu. Svého absolventa formuje v základních znalostech, dovednostech, návycích a postojích. Aby uchazeč zkoušku splnil, musí naplnit řadu kompetencí. Před přihlášením na vůdcovskou zkoušku musí uchazeč splnit následující předpoklady:

- věk minimálně 18 let,
- vyjádření vůdce střediska a souhlas vedoucího oddílu,
- potvrzení o zdravotní způsobilosti,
- prohlášení o bezúhonnosti,
- mít úspěšně vykonanou čekatelskou zkoušku,
- minimálně jeden rok praxe s vedením skautského oddílu.

Uchazeč musí složit zkoušku z několika oblastí, a to hospodaření, myšlenkových základů skautingu, metodiky, historie skautingu, pedagogiky, organizace, práva, psychologie, bezpečnosti, táboření a vedení oddílu.

Hlavním cílem Vůdcovské zkoušky je prověřit, zda je uchazeč schopen úspěšně a hlavně samostatně vést i vychovávat mládež na základě skautských zásad. Dále pak zda uchazeč zná základy a cíle skautingu, jestli ovládá metody a obsah skautské výchovy a jestli s nimi dokáže pracovat a správně je využívat. Uchazeč musí mít také osobnostní předpoklady, dovednosti a znalosti z oblasti psychologie a pedagogiky, mít organizační, právní i hospodářské předpoklady. Musí být schopen skautské hnutí reprezentovat na veřejnosti a musí si být vědom odpovědnosti při vedení a výchově jemu svěřené mládeže.

V oblasti pedagogiky a psychologie by se měl uchazeč umět orientovat také v problematice výchovy a vedení dětí se specifickými potřebami, dětmi s poruchami chování atd.

Pokud absolvent úspěšně složí Vůdcovskou zkoušku, je oprávněn k samostatnému vedení skautského oddílu a tábora a má kvalifikační předpoklady pro výkon dalších funkcí ve skautské organizaci. Může také na svém kroji nosit vůdcovský odznak a obdrží akreditované osvědčení (Lucká, 2013, s. 15-16).

3.2.3 ZDRAVOTNICKÝ KURZ

Zdravotnický kurz nebo i kurz Zdravotníka zotavovacích akcí. Tento kurz může mít dva typy, akreditovaný a neakreditovaný. Akreditovaný kurz akredituje MŠMT a má celostátní platnost. Neakreditovaný kurz platí pouze v organizaci Junák. Tyto oba dva kurzy definuje vyhláška, která určuje pevně daný rozsah 40 hodin. Absolvent po úspěšném ukončení kurzu získá osvědčení na dobu trvání čtyř let. Poté si musí své osvědčení nechat prodloužit a vykonat doškolovací kurz v rozsahu 8 hodin. Kurz je určen pro členy Junáka, kteří jsou starší věku 16 let, ale svou zdravotní funkci mohou vykonávat až od 18 let (Šantora, 2012, s. 92-95).

3.2.4 VODÁCKÁ KVALIFIKACE

Skauting výhradně nepředstavuje jen pohyb na souši. Jeho součástí jsou také vodní skauti, pro které existuje speciální vodácká zkouška se svými patřičnými náležitostmi. Cílem je absolventa připravit na zajištění bezpečnosti na vodě během skautských akcí.

Tato kvalifikační zkouška může mít dvě části, a to zkoušku vodáckého minima a kapitánskou zkoušku. Pro zkoušku z vodáckého minima musí uchazeč splnit následující podmínky:

- věk minimálně 15 let,
- vyjádření vůdce střediska a souhlas vedoucího oddílu,
- uplavat minimálně vzdálenost 200 metrů,
- úspěšně složená čekatelská zkouška,
- orientovat se v základní teorii a praxi vodácké oblasti.

Pro kapitánskou zkoušku jsou nezbytné následující podmínky:

- věk minimálně 18 let,
- vyjádření vedoucího střediska,
- uplavat vzdálenost minimálně 200 metrů,
- úspěšně vykonaná vůdcovská zkouška,

- orientovat se v základní teorii a praxi vodácké oblasti.

3.2.5 ODBORNÉ ČINOVNICKÉ KVALIFIKACE

Tento druh kvalifikací ve skautingu zastávají roli dalšího rozšiřujícího vzdělávání, které je nutné pro výkon dané funkce na pozici nižšího stupně kvalifikace. Hlavním cílem je činovníkovi poskytnout potřebné odborné a metodické schopnosti z oblasti teorie a praxe. Odbornou činovnickou kvalifikaci lze získat v oborech: myšlenkové základy skautingu a historie, psychologie, pedagogika, metodika skautské výchovy, organizace a právo, hospodaření, příroda a ekologie, táboření, kultura a estetika, tělesná výchova a sport, zdravotní péče, písemná práce a rétorika. (Skautská křižovatka, 2021).

3.2.6 INSTRUKTORSKÁ KVALIFIKACE

Aby činovník mohl působit jako instruktor kurzů, musí získat aprobaci v daném oboru, jaký chce přednášet. Za tímto účelem je nutné úspěšně vykonat zkoušku instruktorské kvalifikace. Poté může předsedat v různých zkušebních komisích a tak se podílet na výchově dalších mladých činovníků. Uchazeč musí i zde splnit určité předpoklady, aby se mohl zapsat na kurz. Jedním z předpokladů je složená vůdcovská zkouška a splnění jedné z následujících dodatkových podmínek:

- absolvování Instruktora lesní školy,
- podílení se na realizování i přípravě akce určené pro činovníky v minimálním rozsahu trvání 18 dní,
- vedení akce, která se zabývá vzděláváním činovníků,
- alespoň jedna z uvedených: Odborná činovnická kvalifikace v libovolné oblasti, minimálně dvakrát členem zkušební komise Vůdcovské zkoušky, přednáška nebo písemná práce na odborné téma (Skautská křižovatka, 2021).

3.2.7 STŘEDISKOVÉ MINIMUM

Uchazeč o Střediskové minimum musí mít absolvovanou a úspěšně vykonanou Vůdcovskou zkoušku. Získání této kvalifikace držitele opravňuje k vedení organizační jednotky, tedy střediska. Účastník je prověřován například v oblasti hospodaření, plánování, práva, práce se zpětnou vazbou atd. (Skautská křižovatka, 2021).

3.2.8 MANAŽERSKÁ KVALIFIKACE

Nazývá se také organizační nebo hospodářská zkouška. Uchazeč o manažerskou kvalifikaci musí mít vykonanou Činovníckou zkoušku a věk minimálně 18 let. Jde především o zkoušku administrativní a její držitel s mladými členy nepracuje, ale spíše řídí a vede činovníky, plánuje a organizuje činnost oddílu nebo střediska.

Manažerská kvalifikace činovníka opravňuje k výkonu funkce vedoucího střediska, zpravodaje, předsedy rady, tajemníka aj. (Skautská křižovatka, 2021).

PRAKTICKÁ ČÁST

4 VÝZKUM

Bakalářská práce rozebírá možnosti vzdělávání vedoucích v rámci organizace Junák – český skaut. Praktická část bakalářské práce bude vytvořena na základě vlastního výzkumného šetření. Cílem tohoto šetření bude zjistit, jak jsou členové skautské organizace informováni o možnostech vzdělávání v rámci skautingu a jak těchto možností využívají.

Výzkum bývá charakterizován jako systematický způsob řešení potíží, kterým dochází k rozšíření hranicí vědomostí lidstva. Prováděný výzkum může tedy potvrdit nebo vyvrátit dosavadní stávající poznatky, nebo získat poznatky nové (Gavora, 2010, s. 11).

Výzkumné šetření bylo provedeno pomocí kvantitativního výzkumu, kdy byla zvolena metoda dotazníku. Kvantitativní výzkum představuje systematickou a záměrnou činnost, během které se za pomoci různých empirických metod zkoumají (ověřují, testují, verifikují) hypotézy o vztahu daných pedagogických jevů. Dotazník je nejběžnější metoda, sloužící k získání potřebných informací. Jeho nespornou i hlavní výhodou je dosažení velkého počtu odpovědí v krátkém časovém období (Chrátka, 2016, s. 11).

4.1 CÍLE VÝZKUMU

Cíl výzkumu je zjistit, jak jsou členové skautské organizace informováni o možnostech vzdělávání v rámci skautingu a jak těchto možností využívají.

4.2 HYPOTÉZY

V této části předkládané bakalářské práce byly stanoveny čtyři níže uvedené hypotézy. Při stanovení hypotéz nás zajímalo, zda členové skautské organizace mají povědomí o skautském vzdělávacím systému. Z tohoto důvodu byla vyslovena první hypotéza, která zní:

Hypotéza 1: Více jak polovina dotazovaných členů skautské organizace zná skautský vzdělávací systém.

V dalším kroku nás zajímalo, zda členové skautské organizace vědí o kvalifikačním a nekvalifikačním vzdělávání. Druhá hypotéza tedy zní:

Hypotéza 2: Více jak polovina dotazovaných členů skautské organizace ví o kvalifikačním a nekvalifikačním skautském vzdělávacím systému

Zajímalo nás i to, jak členové skautské organizace hodnotí skautský vzdělávací systém, proto byla stanovena třetí hypotéza, která zní:

Hypotéza 3: Více jak polovina dotazovaných členů skautské organizace hodnotí skautský vzdělávací systém jako přínosný.

V neposlední řadě, nás zajímalo, jaký má skautský vzdělávací systém vliv na budoucnost svých členů, proto byla stanovena čtvrtá hypotéza, která zní:

Hypotéza 4: Více jako polovina dotazovaných členů považuje skautský vzdělávací systém za důležitý pro rozvoj a vzdělávání svých členů.

4.3 METODIKA VÝZKUMU

Jako metoda vlastního výzkumného šetření byl využit kvantitativní výzkum za pomoci dotazníku. Vlastní výzkum probíhal mezi členy organizace Junák – český skaut v Plzeňském kraji. Dotazník byl distribuován písemnou ale i elektronickou formou, byl naprosto dobrovolný, anonymní a skládal se z celkem 20 otázek.

Na začátku vlastního výzkumu byl dotazník rozdán několika vedoucím členům skautského oddílu Holýšov, pro ověření srozumitelnosti a správnosti otázek v dotazníku. Po tomto kontrolním testu byl dotazník rozšířen mezi skautské oddíly v Plzeňském kraji. Výzkumným vzorkem byly tedy anonymní členové skautských oddílů plzeňského kraje.

Když bylo k dispozici 100 plně zodpovězených i vyplněných dotazníků, mohlo začít zpracování výzkumu. Veškeré grafy a tabulky v praktické části jsou výsledkem autorovy vlastní výzkumné činnosti. Vlastní průzkum se uskutečnil v měsíci prosinci 2021 a lednu 2022.

Verifikace stanovených hypotéz byla za pomoci aplikované statistiky, a to aritmetického průměru. „Aritmetický průměr je statistická veličina, která v jistém

smyslu vyjadřuje typickou hodnotu popisující soubor mnoha hodnot. Aritmetický průměr se obvykle značí, jako průměr tzn. součet všech hodnot vydělený jejich počtem“ (Gulová, Šíp, 2013, s. 78).

4.4 INTERPRETACE VÝZKUMU

Úvodní dotazníkové otázky 1 – 3 byly informativní a poskytlí nám přehled o zúčastněných respondentech.

Pohlaví.

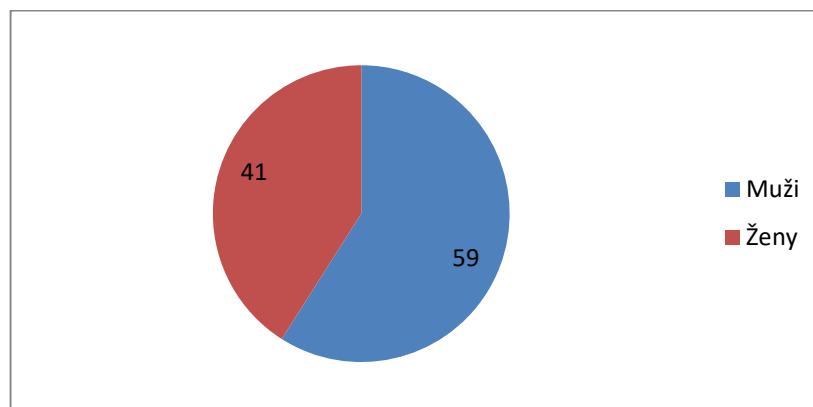
Dotazníkového šetření se zúčastnilo 100 respondentů, konkrétně 41 žen a 59 mužů.

Tabulka 1: Pohlaví respondentů.

	Počet respondentů
Muži	59
Ženy	41

Zdroj: Vlastní šetření.

Graf 1: Pohlaví respondentů.

Zdroj: Vlastní šetření.

Věk.

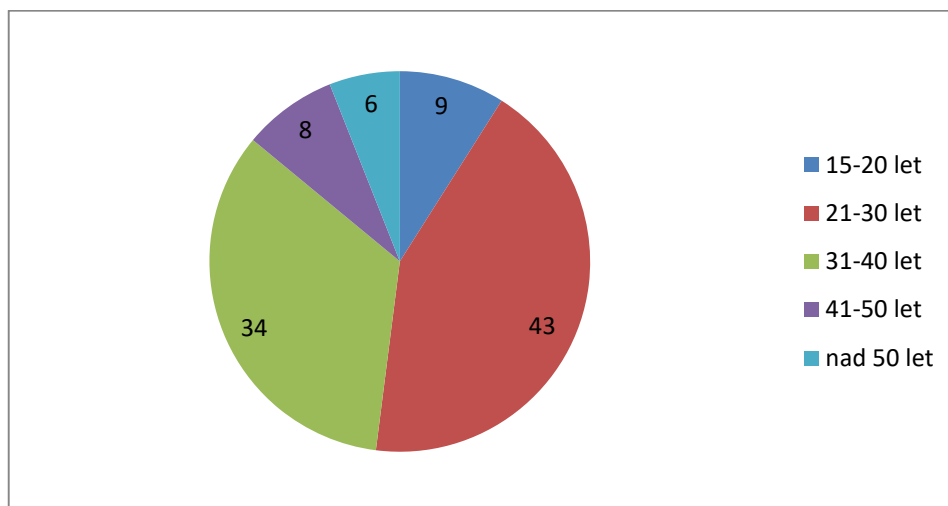
Respondenti si u této otázky mohli vybrat z nabízených věkových skupin. Ve skupině 15-20 let bylo 9 respondentů, ve skupině 21-30 let bylo 43 respondentů, ve skupině 31-40 let bylo 34 respondentů, ve skupině 41-50 let bylo 8 respondentů a ve skupině nad 50 let bylo 6 respondentů.

Tabulka 2: Věk respondentů

Věková skupina	Počet respondentů
15-20 let	9
21-30 let	43
31-40 let	34
41-50 let	8
Nad 50 let	6

Zdroj: Vlastní šetření

Graf 2: Věk respondentů.

Zdroj: Vlastní šetření

Jak dlouho jsi členem organizace Junák – český skaut?

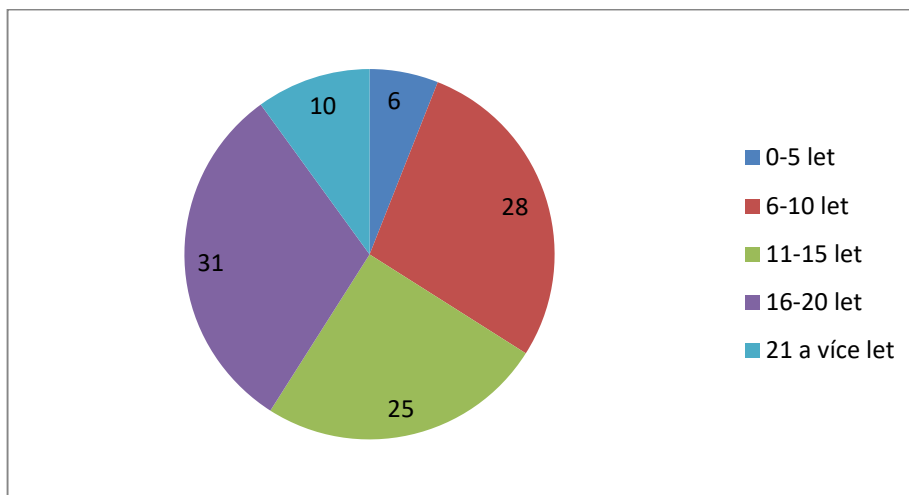
U této otázky měli respondenti uvést, jak dlouho jsou členy skautského oddílu. Na výběr zde měli z několika skupin. Ve skupině 0-5 let bylo 6 respondentů, ve skupině 6-10 let bylo 28 respondentů, ve skupině 11-15 let bylo 25 respondentů, ve skupině 16-20 let bylo 31 respondentů a ve skupině více jako 21 let bylo 10 respondentů.

Tabulka 3: Délka členství ve skautském oddíle.

Doba	Počet respondentů
0-5 let	6
6-10 let	28
11-15 let	25
16-20 let	31
21 a více let	10

Zdroj: Vlastní šetření.

Graf 3: Délka členství ve skautském oddíle.

Zdroj: Vlastní šetření.

4.4.1 HYPOTÉZA 1

Hypotézu 1 jsme verifikovali na základě aplikované statistiky, a to za pomoci arytmiického průměru. Aritmetický průměr je statistická veličina, která v jistém smyslu vyjadřuje typickou hodnotu popisující soubor mnoha hodnot. Aritmetický průměr se obvykle značí, jako průměr tzn. součet všech hodnot vydělený jejich počtem“ (Gulová, Šíp, 2013, s. 78).

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n x_i = \frac{x_1 + x_2 + x_3}{n}$$

Zavedeme označení:

x – statistický znak

n – rozsah souboru, x1 až x4 – hodnoty statistického znaku u prvního až po čtvrtého prvku statistického souboru (Gulové a Šípa, 2013).

Výsledek aritmetického průměru Hypotézy 1: $\bar{x} = 77,2$

Hypotéza 1: Více jak polovina dotazovaných členů skautské organizace zná skautský vzdělávací systém – se **potvrdila**.

Dle zjištěných informací z dotazníku lze konstatovat, že hypotéza H1 byla potvrzená. Předpoklad, že více jak 50 % z dotazovaných respondentů, tedy členů zná skautský vzdělávací systém a zná jednotlivé nabídky, které skautský vzdělávací systém nabízí.

Tato hypotéza byla zkoumána otázkami číslo 4, 5, 6.

Víš o tom, že skautská organizace nabízí svým členům svůj vzdělávací systém?

U této otázky odpovědělo shodně všech 100 dotazovaných respondentů kladně, tedy že ví, že skautská organizace nabízí pro své členy svůj vzdělávací systém.

Víš, jaké možnosti nabízí skautský vzdělávací systém?

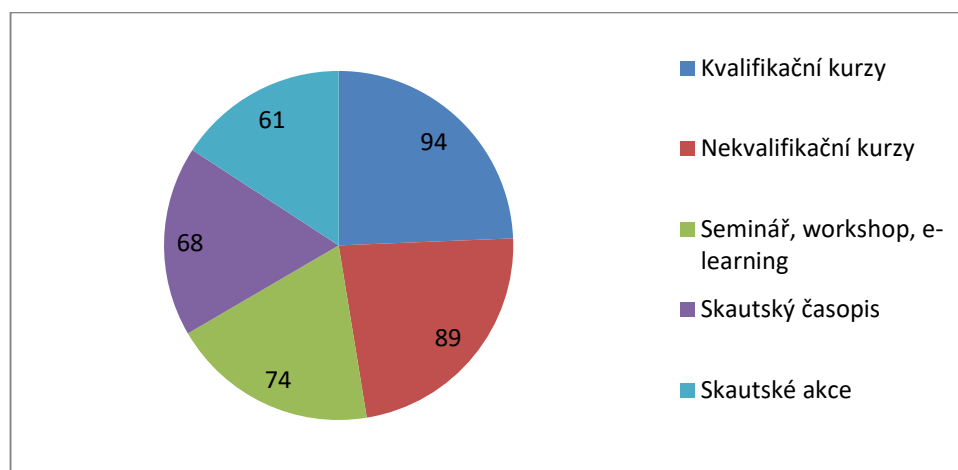
U této otázky mohli respondenti uvést více možností. Ve svých odpovědích uvedlo 94 respondentů kvalifikační kurzy, 89 respondentů nekvalifikačních kurzy, 74 respondentů uvedlo semináře, workshopy a e-learning, 68 respondentů uvedlo skautský časopis a 61 respondentů uvedlo skautské akce.

Tabulka 4: Možnosti skautského vzdělávacího systému.

Možnosti	Počet respondentů
Kvalifikační kurzy	94
Nekvalifikační kurzy	89
Seminář, workshop, e-learning	74
Skautský časopis	68
Skautské akce	61

Zdroj: Vlastní šetření.

Graf 4: Možnosti skautského vzdělávacího systému.

Zdroj: Vlastní šetření.

Jaké možnosti ze skautského vzdělávacího systému si doposud využil/a?

U této otázky měli dotazovaní respondenti uvést možnosti ze skautského vzdělávacího systému, které využili pro své vzdělávání v oblasti skautingu. Odpovědi byly obdobné jako u předchozí otázky. Respondenti zde uvedli, že pro své vzdělávání využívají kvalifikační a nekvalifikační kurzy, semináře, workshopy, e-learning, skautský časopis a různé skautské akce.

4.4.2 HYPOTÉZA 2

Hypotézu 2 jsme také verifikovali na základě aplikované statistiky, a to za pomoci arytmičského průměru. Hypotézu 2 jsme verifikovali následným vzorcem aritmetického průměru.

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n x_i = \frac{x_1 + x_2}{n}$$

Výsledek aritmetického průměru Hypotézy 2: $\bar{x} = 51,5$

Hypotéza 2: Více jak polovina dotazovaných členů skautské organizace ví o kvalifikačním a nekvalifikačním skautském vzdělávacím systému – se **potvrdila**.

Dle zjištěných informací z dotazníku lze konstatovat, že hypotéza H2 byla potvrzená. Předpoklad, že více jak 50 % z dotazovaných respondentů, tedy členů, ví o kvalifikačním a nekvalifikačním skautském vzdělávacím systému, který je potřebný.

Tato hypotéza byla zkoumána otázkami číslo 7, 8.

Víš, že skautský vzdělávací systém nabízí kvalifikační a nekvalifikační vzdělávání?

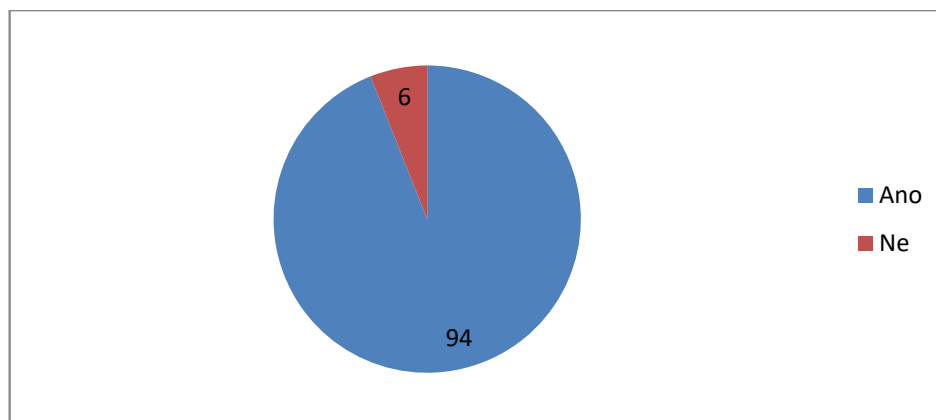
U této otázky vybralo 94 respondentů kladnou odpověď, tedy že vědí o kvalifikačním a nekvalifikačním vzdělávání. Zbývajících 6 respondentů vybralo odpověď zápornou.

Tabulka 5: Znalost kvalifikačního a nekvalifikačního vzdělávání.

Počet respondentů	
Ano	94
Ne	6

Zdroj: Vlastní šetření.

Graf 5: Znalost kvalifikačního a nekvalifikačního vzdělávání.

Zdroj: Vlastní šetření.

Dokážeš vyjmenovat alespoň jeden kurz kvalifikačního a nekvalifikačního vzdělávání?

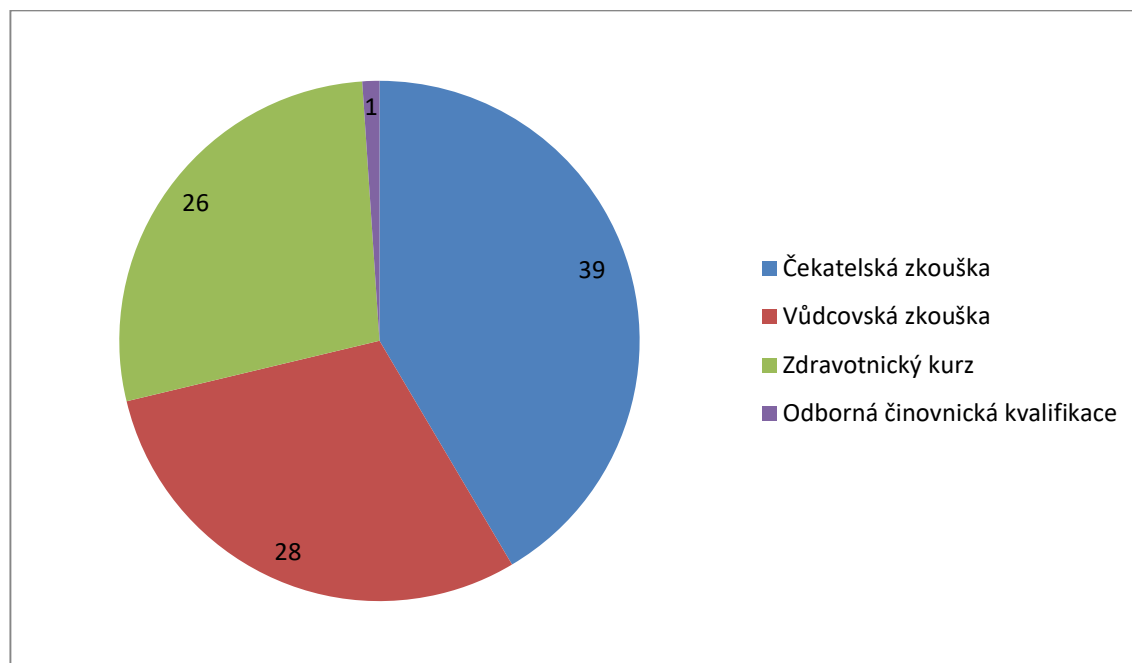
U této otázky byla odpověď stejná jako u předchozí otázky. Celkem 94 respondentů uvedlo kladnou odpověď a 6 respondentů zápornou. Z těchto 94 respondentů uvedlo 39 respondentů čekatelskou zkoušku, 28 respondentů uvedlo vůdcovskou zkoušku, 26 respondentů uvedlo zdravotnický kurz a 1 respondent uvedl odbornou činovnickou kvalifikaci. Z nekvalifikačního vzdělávání uvedlo 86 respondentů rádcovský kurz a 8 respondentů uvedlo lesní školu.

Tabulka 6: Znalost kvalifikačního vzdělávání.

Kurz	Počet respondentů
Čekatelská zkouška	39
Vůdcovská zkouška	28
Zdravotnický kurz	26
Odborná činovnická kvalifikace	1

Zdroj: Vlastní šetření.

Graf 6: Znalost kvalifikačního vzdělávání.

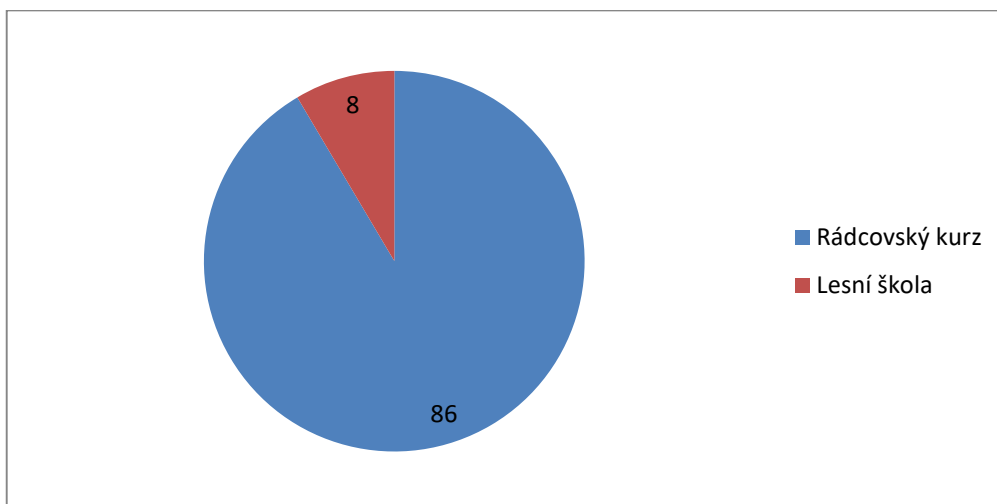
Zdroj: Vlastní šetření.

Tabulka 7: Znalost nekvalifikačního vzdělávání.

Kurz	Počet respondentů
Rádcovský kurz	86
Lesní škola	8

Zdroj: Vlastní šetření.

Graf 7: Znalost nekvalifikačního vzdělávání.

Zdroj: Vlastní šetření.

4.4.3 HYPOTÉZA 3

Hypotézu 3 jsme také verifikovali na základě aplikované statistiky, a to za pomoci arytmického průměru. Hypotézu 3 jsme verifikovali následným vzorcem aritmetického průměru.

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n x_i = \frac{x_1 + x_2 + x_3}{n}$$

Výsledek aritmetického průměru Hypotézy 3: $\bar{x} = 53,1$

Hypotéza 3: Více jak polovina dotazovaných členu skautské organizace hodnotí skautský vzdělávací systém jako přínosný – se **potvrdila**.

Dle zjištěných informací z dotazníku lze konstatovat, že hypotéza H3 byla potvrzená. Předpoklad, že více jak 50 % z dotazovaných respondentů, tedy členů, hodnotí skautský vzdělávací systém jako přínosný v rámci svých členů.

Tato hypotéza byla zkoumána otázkami číslo 15, 16, 17.

Myslíš si, že absolvování daného kurzu ti přinese zkušenosti potřebné pro výkon nové skautské funkce?

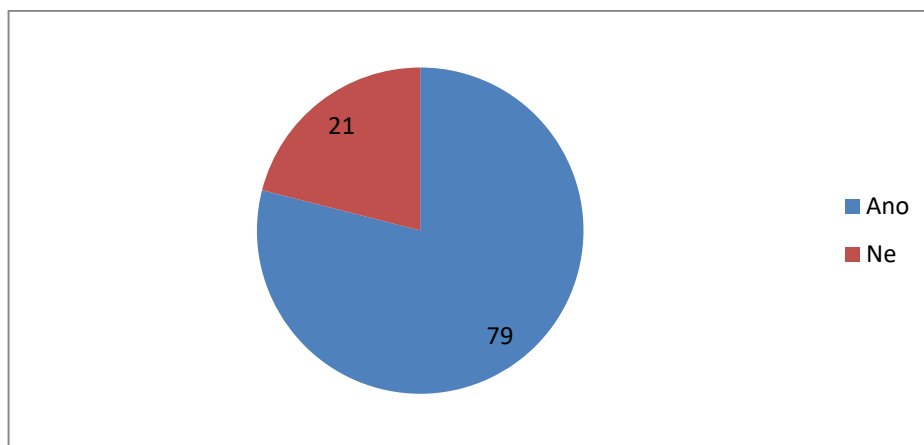
U této otázky odpovědělo celkem 79 respondentů kladně, tedy že jim absolvovaný kurz přinesl nové zkušenosti, které mohou uplatnit ve své skautské funkci. Ostatních 21 respondentů uvedlo zápornou odpověď.

Tabulka 8: Zkušenosti pro výkon funkce.

Počet respondentů	
Ano	79
Ne	21

Zdroj: Vlastní šetření

Graf 8: Zkušenosti pro výkon funkce.

Zdroj: Vlastní šetření.

Jaký byl přínos absolvování vzdělávacího kurzu?

U této otázky se objevovali různé odpovědi. Nejčastěji se v odpovědích jako přínos vzdělávacího kurzu objevoval rozvoj komunikace, zdokonalení týmové práce, zlepšení organizačních schopností, samostatnost, řešení problémů a různých krizových situací, poznání slabých a silných stránek, zlepšení přípravy programů, zlepšení vlastní motivace i motivace ostatních.

Tabulka 9: Přínos absolvování vzdělávacích kurzů.

Přínos:
Rozvoj komunikace
Zdokonalení týmové práce
Zlepšení organizačních schopností
Samostatnost
Řešení problémů a různých krizových situací
Poznání slabých i silných stránek
Zdokonalení přípravy programů
Zlepšení vlastní motivace i motivace ostatních

Zdroj: Vlastní šetření.

Jaký byl důvod pro absolvování vzdělávacího kurzu?

U této otázky, kde měli respondenti uvést důvody pro absolvování vzdělávacích kurzů, se objevovali různé odpovědi. Mezi nejčastějšími odpověďmi bylo to, že se respondenti chtěli přiučit něčemu novému a získat nové informace a vědomosti o skautingu, dalším důvodem bylo získání potřebného certifikátu, dalším důvodem byla společná účast s ostatními kamarády, seberealizace, touha zkusit něco nového, nová motivace nebo žádost vedoucího oddílu.

Tabulka 10: Důvody absolvování vzdělávacího kurzu.

Důvody:
Naučit se něčemu novému a získat nové informace a vědomosti
Získání potřebného certifikátu
Společná účast s ostatními kamarády
Seberealizace
Touha zkusit něco nového
Nová motivace
Žádost vedoucího oddílu

Zdroj: Vlastní šetření.

4.4.4 HYPOTÉZA 4

Poslední hypotézu 4 jsme také verifikovali na základě aplikované statistiky, a to za pomoci arytmiického průměru. Hypotézu 4 jsme verifikovali následným vzorcem aritmetického průměru.

$$\bar{x} = \frac{1}{n} \cdot \sum_{i=1}^n x_i = \frac{x_1 + x_2 + x_3}{n}$$

Výsledek aritmetického průměru Hypotézy 4: $\bar{x} = 61,01$

Hypotéza 4: Více jak polovina dotazovaných členů považuje skautský vzdělávací systém za důležitý pro rozvoj a vzdělávání svých členů – se **potvrdila**.

Dle zjištěných informací z dotazníku lze konstatovat, že hypotéza H4 byla potvrzená. Předpoklad, že více jak 50 % z dotazovaných respondentů, tedy členů, považuje skautský vzdělávací systém za důležitý pro rozvoj a vzdělávání svých členů.

Tato hypotéza byla zkoumána otázkami číslo 18, 19, 20.

Jsou ve skautském vzdělávacím systému nějaké kurzy, přednášky, semináře atd., které chceš v budoucnu absolvovat?

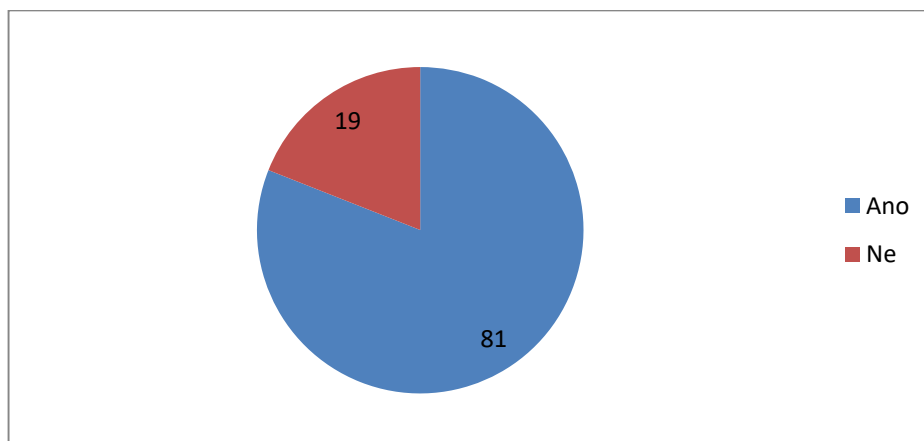
Zde vypovědělo 81 respondentů kladně. I v budoucnu plánuje se zúčastnit nějakých kurzů, přednášek, seminářů atd. Zbývajících 19 respondentů odpovědělo záporně, tedy že neplánuje se účastnit dalších možností vzdělávání.

Tabulka 11: Účast na budoucích vzdělávacích akcích.

	Počet respondentů
Ano	81
Ne	19

Zdroj: Vlastní šetření

Graf 9: Účast na budoucích vzdělávacích akcích.

Zdroj: Vlastní šetření.

Co si myslíte o skautském vzdělávacím systému? Hodnotíte jej kladně?

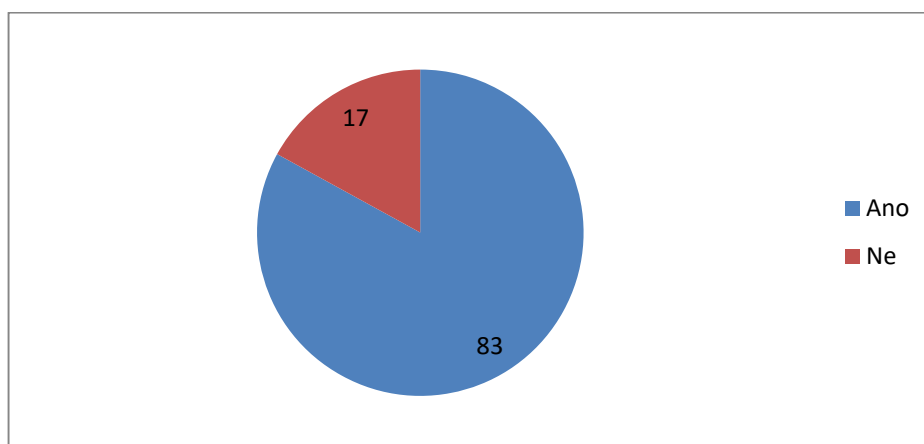
U této otázky většina dotazovaných respondentů odpověděla kladně, přesně 83 respondentů. Tito respondenti jsou se skautským vzdělávacím systémem spokojeni a hodnotí jej kladně. Zbýlých 17 respondentů uvedlo zápornou odpověď.

Tabulka 12: Hodnocení skautského vzdělávacího systému.

	Počet respondentů
Ano	83
Ne	17

Zdroj: Vlastní šetření

Graf 10: Hodnocení skautského vzdělávacího systému.

Zdroj: Vlastní šetření.

Je něco, co Vám ve skautském vzdělávacím systému chybí?

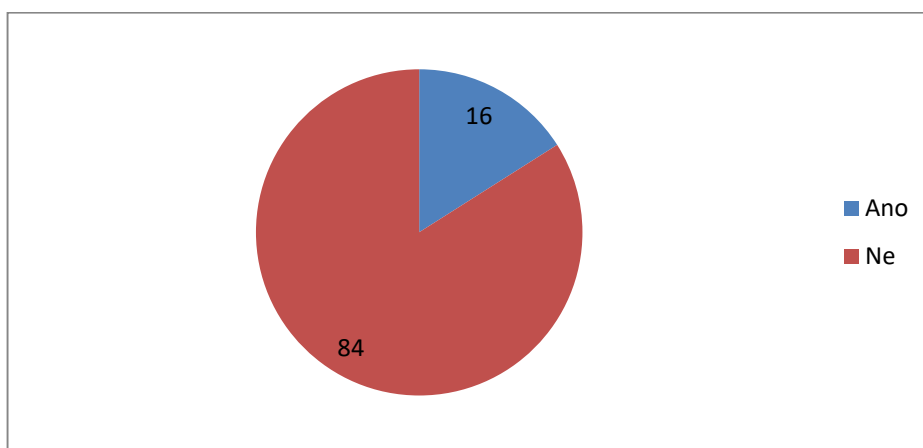
V této otázce odpovědělo celkem 84 respondentů záporně, tedy že jim ve skautském vzdělávacím systému nic nechybí a zbývajících 16 respondentů kladně, tedy že jim něco ve skautském vzdělávacím systému chybí. Z podnětů co se objevili k případnému zlepšení, respondenti uvedli, že by uvítali větší vzájemnou provázanost a propojení mezi jednotlivými kurzy, možnost plnění kurzu na dálku nebo i večerní školy na kurzy, více praxe na kurzech.

Tabulka 13: Nedostatky skautského vzdělávacího systému.

Počet respondentů	
Ano	16
Ne	84

Zdroj: Vlastní šetření

Graf 11: Nedostatky skautského vzdělávacího systému.

Zdroj: Vlastní šetření.

5 SHRNU TÍ VÝZKUMU

Uvedená bakalářská práce byla zaměřena na možnosti vzdělávání vedoucích v rámci organizace Junák – český skaut. Praktická část bakalářské práce byla vytvořena na základě vlastního výzkumného šetření. Cílem tohoto šetření bylo zjistit, jak jsou členové skautské organizace informováni o možnostech vzdělávání v rámci skautingu a jak těchto možností využívají.

Jako metoda vlastního výzkumného šetření byl využit kvantitativní výzkum za pomoci dotazníku. Vlastní výzkum probíhal mezi členy organizace Junák – český skaut v Plzeňském kraji. Dotazník byl distribuován v písemné i elektronické formě, byl dobrovolný a anonymní a obsahoval 20 otázek. V praktické části bakalářské práce bylo stanoveno šest hypotéz, které budou zodpovězeny na základě získaných informací a dat z dotazníkového šetření.

Uskutečněného dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 100 anonymních respondentů, přesněji 59 mužů a 41 žen. Tito respondenti byli rozděleni do stanovených věkových skupin. Ve skupině 15-20 let bylo 9 respondentů, ve skupině 21-30 let bylo 43 respondentů, ve skupině 31-40 let bylo 34 respondentů, ve skupině 41-50 let bylo 8 respondentů a ve skupině nad 50 let bylo 6 respondentů.

Dále byli respondenti také rozděleni do skupin, dle délky působení v organizaci Junák – český skaut. Na výběr zde měli z několika skupin. Ve skupině 0-5 let bylo 6 respondentů, ve skupině 6-10 let bylo 28 respondentů, ve skupině 11-15 let bylo 25 respondentů, ve skupině 16-20 let bylo 31 respondentů a ve skupině více jako 21 let bylo 10 respondentů.

Hypotéza 1: Více jak polovina dotazovaných členů skautské organizace zná skautský vzdělávací systém.

Všech 100 dotazovaných respondentů vědělo, že skautská organizace nabízí svým členům vlastní vzdělávací systém. Dotazovaní respondenti věděli, jaké možnosti nabízí skautský vzdělávací systém. Mohli uvést i více možností, které znají, proto celkem 94 respondentů uvedlo kvalifikační kurzy, 89 respondentů uvedlo nekvalifikační kurzy, 74 respondentů uvedlo semináře, workshopy a e-learning, 98 respondentů uvedlo skautský časopis a 61 respondentů uvedlo skautské akce.

Z možností, které respondenti sami doposud využili pro své vzdělávání ve skautské oblasti, uvedli kvalifikační a nekvalifikační kurzy, semináře, workshopy, e-learning, skautský časopis a různé skautské akce.

Na základě získaných dat a informací můžeme hypotézu 1 vyhodnotit jako potvrzenou. Členové skautské organizace vědí, co je skautský vzdělávací systém, vědí, jaké možnosti ke vzdělávání tento systém nabízí a těchto možností využívají.

Hypotéza 2: Více jako polovina dotazovaných členů skautské organizace ví o kvalifikačním a nekvalifikačním skautském vzdělávacím systému.

Celkem 94 respondentů vědělo, že skautský vzdělávací systém nabízí kvalifikační a nekvalifikační vzdělání. Záporně odpovědělo 6 respondentů, tedy že o této možnosti nevědí. Dotazovaní respondenti také dokázali uvést několik příkladů kvalifikačního a nekvalifikačního vzdělávání. Celkem 94 respondentů odpovědělo kladně a 6 respondentů záporně.

Z těchto 94 respondentů uvedlo 39 respondentů čekatelskou zkoušku, 28 respondentů uvedlo vůdcovskou zkoušku, 26 respondentů uvedlo zdravotnický kurz a 1 respondent uvedl odbornou činovníckou kvalifikaci. Z nekvalifikačního vzdělávání uvedlo 86 respondentů rádcovský kurz a 8 respondentů uvedlo lesní školu.

Na základě získaných dat a informací můžeme hypotézu 2 vyhodnotit jako potvrzenou. Členové skautské organizace vědí, že skautský vzdělávací systém nabízí kvalifikační a nekvalifikační vzdělávání. Dokázali také správně uvést konkrétní příklady kvalifikačního a nekvalifikačního vzdělávání.

Hypotéza 3: Více jak polovina dotazovaných členů skautské organizace hodnotí skautský vzdělávací systém jako přínosný.

Celkem 79 respondentů vidí v absolvování kurzů skautského vzdělávacího systému přínos. Nově nabyté zkušenosti mohou uplatnit ve své skautské funkci. Zbývajících 21 respondentů žádný přínos nevidí a odpovědělo záporně. Jako hlavní přínos respondenti uvedli rozvoj komunikačních dovedností, zdokonalení týmové práce, zlepšení organizačních schopností, samostatnost, zdokonalení řešení problémů a různých krizových situací, poznání svých slabých i silných stránek, zdokonalení přípravy programů, zlepšení vlastní motivace i motivace ostatních.

Mezi hlavními důvody proč se kurzu zúčastnili, respondenti uvedli naučení se něčemu novému a získání nových informací a vědomostí, získání potřebného

certifikátu, společná účast s ostatními kamarády, seberealizace, touha zkusit něco nového, nová motivace nebo žádost vedoucího oddílu.

Na základě získaných dat a informací můžeme hypotézu 3 vyhodnotit jako potvrzenou. Členové skautské organizace si myslí, že skautský vzdělávací systém je přínosný.

Hypotéza 4: Více jak polovina dotazovaných členů považuje skautský vzdělávací systém za důležitý pro rozvoj a vzdělávání svých členů

Celkem 81 dotazovaných respondentů plánuje, že se i v budoucnu zúčastní nějakých kurzů, přednášek nebo seminářů ze skautského vzdělávacího systému. Zbývajících 19 respondentů odpovědělo záporně, že se již v budoucnu žádných kurzů nezúčastní. Téměř většina, a to 83 respondentů, skautský vzdělávací systém hodnotí kladně. Zbývajících 17 respondentů odpovědělo záporně.

Se skautským vzdělávacím systémem je téměř většina respondentů spokojena, a to 84 respondentů. Nic jim v systému nechybí. Zbývajících 16 respondentů uvedlo, že by přivítali větší vzájemnou provázanost a propojení mezi jednotlivými kurzy, možnost plnění kurzu na dálku nebo i večerní školy na kurzy, více praxe na kurzech.

Na základě získaných dat a informací můžeme hypotézu 4 vyhodnotit jako potvrzenou. Skautský vzdělávací systém je důležitý pro rozvoj a vzdělávání svých členů. Respondenti plánují i další vzdělávání ve skautském vzdělávacím systému. Tento systém hodnotí kladně a téměř většině vyhovuje.

ZÁVĚR

Bakalářská práce má název „Možnosti vzdělávání vedoucích v rámci organizace Junák – český skaut“. Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jak jsou členové skautské organizace informováni o možnostech vzdělávání v rámci skautingu a jak těchto možností využívají.

Bakalářská práce byla rozdělena na dvě části, teoretickou a praktickou. Byla složena z jednotlivých kapitol a souvisejících podkapitol. První kapitola teoretické části se věnovala vzdělávání dospělých. Druhá kapitola představila pojem skauting. V jednotlivých podkapitolách byl vysvětlen světový skauting a český skauting a jeho hlavní představitelé. Byly zde také vysvětleny myšlenkové ideály skautingu. Třetí kapitola podrobně představila skautský myšlenkový systém. V podkapitolách bylo uvedeno nekvalifikační a kvalifikační vzdělávání a byly zde popsány konkrétní možnosti vzdělávání.

Praktická část bakalářské práce byla vytvořena na základě vlastního výzkumného šetření, které bylo provedeno pomocí kvantitativního výzkumu, kdy byla zvolena metoda dotazníku. Dotazník obsahoval celkem 20 otázek a byl rozšířen mezi členy organizace Junák – český skaut v Plzeňském kraji. V této části předkládané bakalářské práce byly také stanoveny hypotézy, které byly po získání a vyhodnocení dotazníkového šetření, zodpovězeny. Všechny stanovené hypotézy byly potvrzeny.

Hypotéza 1: Více jak polovina dotazovaných členů skautské organizace zná skautský vzdělávací systém.

Hypotéza 2: Více jak polovina dotazovaných členů skautské organizace ví o kvalifikačním a nekvalifikačním skautském vzdělávacím systému

Hypotéza 3: Více jak polovina dotazovaných členů skautské organizace hodnotí skautský vzdělávací systém jako přínosný.

Hypotéza 4: Více jak polovina dotazovaných členů považuje skautský vzdělávací systém za důležitý pro rozvoj a vzdělávání svých členů.

Na závěr můžeme tedy říci, že členové skautské organizace vědí, co je skautský vzdělávací systém. Vědí, jaké možnosti ke vzdělávání tento systém nabízí a těchto možností využívají. Členové skautské organizace vědí, že skautský vzdělávací systém nabízí kvalifikační a nekvalifikační vzdělávání. Dokázali také správně uvést konkrétní příklady kvalifikačního a nekvalifikačního vzdělávání. Členové skautské organizace se

účastní skautských vzdělávacích kurzů. Pro své další vzdělávání v oblasti skautingu využívají i další jiné možnosti, jako například e-learning, workshopy nebo semináře. Členové skautské organizace si myslí, že skautský vzdělávací systém je přínosný a důležitý pro rozvoj a vzdělávání svých členů. Respondenti plánují i další vzdělávání ve skautském vzdělávacím systému. Tento systém hodnotí kladně a téměř většině vyhovuje.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Seznam použitých českých zdrojů

- BŘICHÁČEK, V. *Čekatelská zkouška*. Praha: Gemi, 1998. ISBN 80-86109-17-8.
- GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Přeložil Vladimír JŮVA, přeložil Vendula HLAVATÁ. Brno: Paido, 2010. ISBN 978-80-7315-185-0.
- GULOVÁ, L – ŠÍP, R. (eds.). *Výzkumné metody v pedagogické praxi*. Praha: Grada Publishing, a.s., 248 s. ISBN 978-80-247-4368-4.
- HANZÍK, V. *Průvodce dějinami skautingu*. b.p.v. Hradec Králové. 1990.
- CHRÁSKA, M. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. 2., aktualizované vydání. Praha: Grada, 2016. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-.
- KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. Praha: Codex Bohemia, 2007. ISBN 978-80-7357-276-1.
- LUCKÁ, B. *Vůdcovská zkouška: příručka nejen k přípravě na vůdcovskou zkoušku*. Praha: Junák - svaz skautů a skautek ČR, Tiskové a distribuční centrum, 2013. ISBN 978-80-86825-81-6.
- MACEK, J. *Cestou k pramenům*. b.p.v. Praha:1994. Junácká edice.
- PALÁN, Z. *Lidské zdroje: výkladový slovník : výchova, vzdělávání, péče, řízení*. Praha: Academia, 2002. ISBN 80-200-0950-7.
- PALÁN, Z. *Základy andragogiky*. Praha: Vysoká škola J.A. Komenského, 2003. ISBN 80-86723-03-8.
- PALÁN, Z a T. LANGER. *Základy andragogiky*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2008. ISBN 978-80-86723-58-7.
- ŠANTORA, R. *Cestou k pramenům – historie skautingu v obrazech*. 1. vyd. Praha: 2000. TDC.

ŠANTORA, R. *Skautské století: dobrodružný příběh 100 let českého skautingu*. Praha: Junák - TDC, 2012. ISBN 9788086825724.

ŠKODA, K. *Příspěvky k dějinám pedagogiky dospělých: Určeno pro posl. fak. filoz. s obory výchovy a vzdělávání dospělých*. Praha: SPN, 1991. Učební texty vysokých škol. ISBN 80-7066-314-6.

ŠTOGROVÁ, J. a J. ŠTOGR, ed. *Slibuji na svou čest: význam skautského slibu*. Praha: Libri prohibiti, 2011. ISBN 978-80-904778-3-4.

VYHNÁNKOVÁ, K. *Vzdělávání dospělých v České republice a Evropské unii*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského, 2007. ISBN 978-80-86723-46-4.

Seznam použitých internetových zdrojů

Junák – český skaut, z. s.: *Stanovy spolku*. (2015). Dostupné z: <https://www.skaut.cz/wp-content/uploads/2018/05/stanovy-junaka.pdf>

Junák – český skaut, z. s.: *Skautská křižovatka*. (2021). Dostupné z: <https://krizovatka.skaut.cz/vzdelavani>

SEZNAM ZKRATEK

ISGF – International Scout and Guide Fellowship

MŠMT – Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

RVP – Rámcový vzdělávací program

ŠVP – Školní vzdělávací plá

TVP – Třídní vzdělávací plán

WAGGGS – World Association of Girl Guides and Girl Scouts

WOSM – World organization of the Scout Movemet

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Seznam tabulek

Tabulka 1: Pohlaví respondentů.	34
Tabulka 2: Věk respondentů	35
Tabulka 3: Délka členství ve skautském oddíle.	36
Tabulka 4: Možnosti skautského vzdělávacího systému.	38
Tabulka 5: Znalost kvalifikačního a nekvalifikačního vzdělávání.	39
Tabulka 6: Znalost kvalifikačního vzdělávání.	40
Tabulka 7: Znalost nekvalifikačního vzdělávání.	41
Tabulka 8: Zkušenosti pro výkon funkce.	43
Tabulka 9: Přínos absolvování vzdělávacích kurzů.	44
Tabulka 10: Důvody absolvování vzdělávacího kurzu.	44
Tabulka 11: Účast na budoucích vzdělávacích akcích.	45
Tabulka 12: Hodnocení skautského vzdělávacího systému.	46
Tabulka 13: Nedostatky skautského vzdělávacího systému.	47

Seznam grafů

Graf 1: Pohlaví respondentů.	34
Graf 2: Věk respondentů.	35
Graf 3: Délka členství ve skautském oddíle.	36

Graf 4: Možnosti skautského vzdělávacího systému.	38
Graf 5: Znalost kvalifikačního a nekvalifikačního vzdělávání.	40
Graf 6: Znalost kvalifikačního vzdělávání.	41
Graf 7: Znalost nekvalifikačního vzdělávání.	42
Graf 8: Zkušenosti pro výkon funkce.	43
Graf 9: Účast na budoucích vzdělávacích akcích.	46
Graf 10: Hodnocení skautského vzdělávacího systému.	46
Graf 11: Nedostatky skautského vzdělávacího systému.	47

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A - Dotazník	I
-----------------------------------	----------

Příloha A – Dotazník

Dobrý den,

mé jméno je Drahoslav Hladík a jsem studentem studijního programu Andragogika, Univerzity Jana Amose Komenského v Praze. Touto cestou bych Vás rád požádal o vyplnění dotazníku, který se vztahuje k mé bakalářské práci na téma „Možnosti vzdělávání vedoucích v rámci organizace Junák – český skaut“. Výzkumné šetření uskutečňuji formou přiloženého zcela anonymního dotazníku. Poskytnuté informace budou plně důvěrné a budou použity výhradně k účelům této bakalářské práce.

Děkuji za Vaši ochotu, spolupráci a čas.

-
1. Pohlaví.
 2. Věk.
 3. Jak dlouho jsi členem organizace Junák – český skaut?
 4. Víš o tom, že skautská organizace nabízí svým členům svůj vzdělávací systém?
 5. Víš, jaké možnosti nabízí skautský vzdělávací systém?
 6. Jaké možnosti ze skautského vzdělávacího systému si doposud využil/a?
 7. Víš, že skautský vzdělávací systém nabízí kvalifikační a nekvalifikační vzdělávání?
 8. Dokážeš vyjmenovat alespoň jeden kurz kvalifikačního a nekvalifikačního vzdělávání?
 9. Splnil/a jsi čekatelskou zkoušku?
 10. Splnil/a jsi vůdcovskou zkoušku?
 11. Splnil/a jsi některý kurz z dalšího kvalifikačního vzdělávání?
 12. Splnil/a jsi některý kurz z nekvalifikačního vzdělávání?
 13. Odebíráš skautský časopis?
 14. Využíváš ke vzdělávání v oblasti skautingu e-learning, workshopy, semináře atd.?
 15. Myslíš si, že absolvování daného kurzu ti přinese zkušenosti potřebné pro výkon nové skautské funkce?
 16. Jaký byl přínos absolvování vzdělávacího kurzu?
 17. Jaký byl důvod pro absolvování vzdělávacího kurzu?

18. Jsou ve skautském vzdělávacím systému nějaké kurzy, přednášky, semináře atd., které chceš v budoucnu absolvovat?
19. Co si myslíte o skautském vzdělávacím systému? Hodnotíte jej kladně?
20. Je něco, co Vám ve skautském vzdělávacím systému chybí?

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno autora: Drahoslav Hladík

Obor: Andragogika (Bc. A Voš)

Forma studia: Kombinované studium

Název práce: Možnosti vzdělávání vedoucích v rámci organizace Junák – český skaut

Rok: 2021/2022

Počet stran textu bez příloh:

Celkový počet stran příloh: 44

Počet titulů českých použitých zdrojů: 16

Počet titulů zahraničních použitých zdrojů: 0

Počet internetových zdrojů: 2

Vedoucí práce: Doc. PaedDr. Laca Slavomír Ph.D.